

SCENARIUSZ WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

ZAŁĄCZNIK DO RAPORTU Z PROCESU PROJEKTOWEGO
Z WYKORZYSTANIEM METODYKI DESIGN THINKING NA
POTRZEBY EWALUACJI PODSUMOWUJĄCEJ NPRCZ 2.0

Narodowe Centrum Kultury jest instytucją państwową,
działającą na rzecz rozwoju kultury w Polsce.

Narodowe Centrum Kultury
ul. Płocka 13, 01-231 Warszawa
nck@nck.pl

<https://nck.pl>

<https://www.nck.pl/badania/>

<https://www.facebook.com/dzialbadanializnck>

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju
Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025.

Zadanie realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu
Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Raport jest dostępny na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz
Narodowego Centrum Kultury. Zezwala się na dowolne
wykorzystanie treści – pod warunkiem zachowania niniejszej
informacji licencyjnej i wskazania Narodowego Centrum Kultury
jako właściciela praw do tekstu. Treść licencji jest dostępna na stronie
<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>.

WYKONAWCA BADANIA:
KONSORCJUM FIRM MISSING DOT
STUDIO ORAZ EGO EVALUATION FOR
GOVERNMENT ORGANIZATIONS

SKŁAD I OPRACOWANIE GRAFICZNE:
MARCIN GROHS

Warszawa, listopad 2025

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie do badania	3
Scenariusz badawczy	4

WPROWADZENIE DO BADANIA

Cel Badania

Celem badania jest uzyskanie pogłębionej wiedzy na temat newralgicznych kwestii problemowych związanych z realizacją Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 (NPRCz 2.0) od przedstawicieli instytucji tworzących system wdrażania, z myślą o sformułowaniu kompleksowych rekomendacji niezbędnych dla realizacji procesu projektowego.

Metodologia

Typ badania: Badanie jakościowe w formie indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI).

Respondenci

Przedstawiciele instytucji tworzących system wdrażania Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.

Pytania

Pytania wywiadu koncentrują się na systemowych wyzwaniach zidentyfikowanych w ewaluacjach oraz innych dokumentach przekazanych przez zamawiającego, które stanowią główne bariery realizacji celów Programu:

1. Obciążenia administracyjne: Złożone procedury, zwłaszcza uciążliwa sprawozdawczość oparta na tabelach Excel w Priorytecie 3, oraz długa ścieżka komunikacji.
2. Silosowość Programu: Ograniczenie interwencji głównie do sektora kultury i edukacji, mimo że czytelnictwo jest czynnikiem rozwoju w obszarach zdrowia i polityki społecznej.
3. Bariery kadrowe i kompetencyjne: Braki kadrowe, zwłaszcza w małych bibliotekach, utrudniające realizację dodatkowych działań animacyjnych i projektowych (Priorytet 4).
4. Strategiczne wyzwanie: Utrzymujący się niski poziom czytelnictwa oraz potrzeba przejścia od wspierania infrastruktury (podaż) do proaktywnej promocji i zmiany postaw (popyt).
5. Brak elastyczności: Program jest podatny na czynniki zewnętrzne (inflacja, wojna w Ukrainie), a krótki czas na realizację zakupów (np. nowości wydawniczych) powoduje wzrost cen i niedostępność.

Ważne: Scenariusz nie jest sztywnym zestawem pytań, badacz/ka będzie dostosowywał/a przebieg wywiadu do wątków poruszanych przez respondenta tak, aby głębiej zrozumieć jego perspektywę.

SCENARIUSZ BADAWCZY

Dzień dobry

bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu na udział w badaniu.

Nazywam się [...] i jestem badaczką w studio projektowo-badawczym missing dot. Na zlecenie Narodowego Centrum Kultury realizujemy z Państwem rozmowy indywidualne, aby lepiej zrozumieć, jak wyglądała realizacja drugiej edycji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa z perspektywy osób zaangażowanych w jego wdrażanie i zarządzanie. Państwa perspektywa wydaje się szczególnie cenna, gdyż z jednej strony pozwala na uchwycenie wyzwań i szans dla całego programu, z drugiej bazuje na doświadczeniach wynikających z bezpośredniego kontaktu z beneficjentami.

Chcemy usłyszeć, jakie były Pani doświadczenia – zarówno te pozytywne, jak i te trudne. Interesują nas potrzeby, obawy, oczekiwania, ale także pomysły na przyszłość.

To badanie realizujemy w formule projektowej, z wykorzystaniem metodyki design thinking. Zebrane opinie i refleksje pomogą nam wspólnie wypracować wyzwania, a następnie konkretne rozwiązania.

Informacje jakie nam Pani przekaże, są anonimowe i będą wykorzystane w zbiorczym podsumowaniu służącym dalszym pracom.

Pytania wprowadzające

1. Na początek, czy mogłaby Pani opowiedzieć krótko o sobie? Jakie pełni Pani obecnie stanowisko?
2. Jak długo jest Pani związana z Narodowym Programem Rozwoju Czytelnictwa, zarówno w jego obecnej (NPRCz 2.0), jak i poprzedniej edycji? Jaka jest rola Pani instytucji w kontekście Programu?
3. Które Priorytety lub Kierunki Interwencji Programu są w centrum Pani uwagi
4. i dlaczego?
5. Jakie są Pani ogólne wrażenia z dotychczasowej realizacji NPRCz 2.0. Co uważa Pani za największy sukces tego etapu a co za najważniejsze wyzwanie systemowe? Dlaczego?
6. Czy przychodzi Pani do głowy jakaś metafora, która dobrze oddaje charakter Programu i jego funkcjonowanie?

Złożone procedury i obowiązki sprawozdawcze

1. Raporty wskazują, że złożone procedury i obowiązki sprawozdawcze były jedną z głównych barier realizacji programu, szczególnie obciążające beneficjentów. Jaki wpływ miało w Pani opinii obciążenie administracyjne na efektywność i jakość działań realizowanych w ramach Programu?
2. Które elementy systemu obsługi administracyjnej, według Pani obserwacji, sprawiały beneficjentom największą trudność? W jaki sposób Państwa instytucja wspierała ich w tych

wyzwaniach na co dzień? Zarówno formalnie, jak i np. poprzez doradztwo, bieżący kontakt czy działania wspierające w praktyce?

3. Jakie były największe wyzwania związane z przekazywaniem informacji i dokumentów, np. od MEN, poprzez kuratoria, aż do bibliotekarza?
4. Jakie różnice zauważa Pani w tym, jak obowiązki administracyjne wpływały na różne typy beneficjentów – na przykład małe i duże placówki? Czy stosuje Pani jakieś własne kryteria, które pomagają różnicować potrzeby lub sposób wsparcia poszczególnych beneficjentów?
5. Które zasady lub procedury administracyjne wymagały najczęstszych wyjaśnień, korekt lub interwencji?
6. Jakie rozwiązania administracyjne wykorzystywane w innych programach, w które jest Pani zaangażowana mogą być traktowane jako dobra praktyka?

Silosowość Programu

1. Program w obecnym kształcie nie osiąga zakładanej skuteczności wobec osób, które w ogóle nie czytają. Jakie działania, wykraczające poza tradycyjne wsparcie bibliotek, są Pani zdaniem kluczowe, aby skutecznie zmieniać postawy wobec czytania? Dlaczego?
2. Obecny katalog beneficjentów poszerzono (np. o szkoły), ale program nadal pozostaje silosowy – skoncentrowany głównie na kulturze i edukacji. Jakie instytucje lub sektory, spoza tradycyjnego obszaru bibliotek i edukacji, powinny Pani zdaniem zostać bezwzględnie włączone w realizację programu? Jak powinien wyglądać katalog beneficjentów, który sprzyja dotarciu do grup o niskim kapitale kulturowym?
3. W przypadku których instytucji rozszerzanie Programu mogłoby okazać się niezasadne – nawet jeśli na pierwszy rzut oka wydaje się to dobrym kierunkiem?

Bariery kadrowe i kompetencyjne

1. Jakie największe wyzwania kadrowe w bibliotekach zaobserwowała Pani w trakcie realizacji Programu (np. przeciążenie, niskie płace) – zarówno na etapie aplikowania, realizacji, jak i rozliczania?
2. Jak sytuacja kadrowa bibliotek, w tym kompetencje pracowników, wpływały na realizację programu? (np. w zakresie obsługi cyfrowej, promocji czytelnictwa, animacji społecznej)
3. Jakie różnice kadrowe występowały między bibliotekami w dużych miastach a tymi w mniejszych miejscowościach i jak wpływało to na realizację Programu?
4. Które z obserwowanych problemów kadrowych powinny według Pani być szczególnie uwzględnione w projektowaniu kolejnych edycji programu?

Strategiczne wyzwanie dotyczące zmiany postaw

1. NPRCz 2.0 przyniósł wiele pozytywnych zmian w funkcjonowaniu bibliotek – stały się one bardziej atrakcyjne i lepiej wyposażone jednak poziom czytelnictwa wciąż pozostaje niski. Jak Pani zdaniem powinniśmy dziś rozumieć czytelnictwo? Co tak naprawdę oznacza bycie czytelnikiem we współczesnym świecie – czy to wyłącznie czytanie książek, czy także

śłuchanie audiobooków, czytanie dłuższych artykułów lub treści cyfrowych? Gdzie dziś przebiega granica?

2. Jak Pani ocenia skuteczność i aktualność Programu w realnym wpływie na postawy i nawyki czytelnicze społeczeństwa?
3. Które z działań realizowanych w ramach NPRCz 2.0, Pani zdaniem, warto byłoby poszerzyć lub rozwinąć, aby skuteczniej przełamać barierę niskiego poziomu czytelnictwa i dotrzeć do osób, które na co dzień nie sięgają po książki?
4. Czy widzi Pani przestrzeń do tego, aby Program Rozwoju Czytelnictwa oddziaływał także na inne obszary życia społecznego – poza kulturą i edukacją? Jeśli tak, to jakie kierunki byłyby warte rozważenia?

Brak elastyczności

1. Jak wskazują raporty z ewaluacji, biblioteki często borykają się z brakiem wystarczającej elastyczności w harmonogramach zadań i budżetach projektów, co jest szczególnie problematyczne w obliczu nagłych zmian rynkowych i inflacji. Jakie działania zostały podjęte, aby wesprzeć biblioteki w reakcji na wyzwania zewnętrzne, które pojawiały się już w trakcie realizacji programu? Które z tych działań były najbardziej skuteczne?
2. Jak monitorowano wpływ czynników zewnętrznych (np. inflacji) na zdolność bibliotek do realizacji projektów? Jak ocenia Pani rolę współpracy międzyinstytucjonalnej w radzeniu sobie z tymi wyzwaniami?
3. Jakich działań wspierających beneficjentów w dopasowywaniu oferty (np. do młodzieży oczekującej multimediiów i gier) zabrakło? Jak można lepiej identyfikować potrzeby odbiorców w szybko zmieniającej się rzeczywistości?

Komunikacja i Promocja

1. Jak ocenia Pani działania komunikacyjne towarzyszące programowi?
2. W jaki sposób według Pani udaje się (lub nie udaje) koordynować działania promocyjne realizowane centralnie z potrzebami informacyjnymi poszczególnych Operatorów (BN, IK, MEiN) w odniesieniu do ich Priorytetów?
3. Które formy komunikacji programu były najmniej rozwinięte w porównaniu z potrzebami odbiorców (np. seniorów, młodzieży)?
4. Jakie dobre praktyki z innych programów mogłyby znaleźć zastosowanie w NPRCz?

Podsumowanie

1. Gdyby miał/a Pan/Pani wskazać jedno kluczowe wyzwanie strategiczne, które Program NPRCz 2.0 musi bezwzględnie rozwiązać w kolejnej edycji, aby znacząco zwiększyć poziom czytelnictwa w Polsce, co by to było?
2. Na ile, Pani zdaniem, Program w obecnym kształcie odpowiada na potrzeby i wyzwania współczesnego świata? Czy jest adekwatny do realiów, w których dziś funkcjonują instytucje i odbiorcy?

3. Czy podczas naszej rozmowy pominęliśmy jakąś kwestię, która jest Pani zdaniem kluczowa dla pełnego zrozumienia sukcesów, obaw lub wyzwań związanych z realizacją NPRCz 2.0?

Dziękuję za rozmowę